

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăştie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu preţuri moderate
Abonamentele şi inserţiunile se plătesc înainte.

Modruri potrivite pentru a cruţa!

Stăruirăm în numărul trecut, cu toată căldura pe care ni-o dă dorul de a vedea şi poporul nostru cu o zi mai curând ridicat la mai bine în toate privinţele, — stăruirăm să ne dăm cât mai mult la *cruşare*, căci *cruşarea* duce la *bunăstare materială*, ear' bunăstarea materială e temelul ridicării în toate, așa a popoarelor ca și a singuraticilor.

Azi ne arătăm părerea asupra chipurilor, modrurilor, în care se poate cruşa. Acestea sunt mai multe.

Intâiul și cel mai potrivit chip de cruşare e, fără îndoială, să aduni ban de ban, și când ai o sumuliță mai de așa, *să o așezi cu dobândă la o bancă*. În acest fel îți cresc banii mai tare, adunând-se și cametele-cametelor lor. În 12—13 ani, (cu 5—5½%) suma lor s'a îndoit. Cine poate, facă așa. Ear' cine vrea ca banii să-i fie mai asigurați decât la bancă, fiind vorba că o bancă poate și să bancroteze, acela își cumpără pe bani moși ori case, și dă moșiile în lucrare și casele le asigură contra focului. În acest chip capitalul îi e de tot bine asigurat contra pierderii, dar' îi va aduce venit mai puțin, uneori abia 4% ori și sub atât. Dar' temerea de »căderea« băncilor nu trebuie să o prea avem, mai ales dacă ne depunem banii la băncile noastre cinstite și solide *românești*, între cari încă nu s'a nici clătinat vre-una, decum să fi căzut. Intre cele străine, da, s'au întemplat.

Dar' treaba cu depunerile la bancă, pentru foarte mulți din cari într'un cias bun s'au hotărît să le facă, își are scăderile sale: întâia și cea mai mare scădere zace în *slăbiciunea noastră omească*, de a nu putea împlini cu stăruință și nestrămutat, vreme mai îndelungată o hotărîre oare-care. Atîrnând dela mine ca să depun ori să nu depun bănuții ce mi-am crușat în luna ori în lunile cutari, — adesea voiu lunea a nu-i pune, ci a-i strica pe alte celea, poate pe lucruri și treburi, de cari mă puteam și lipsi. Și vremea trece, și grămăjoara nu va crește mai deloc. Altă scădere e, că avându-i eu

depuși la o bancă, *ti pot scoate când vreau*, când mă taie capul. Și-i scot și-i cheltuesc când poate nu aveam așa lipsă mare. Ba să întemplă că am adunat foarte sirguincios 5—6 ani, și atunci, lăcomind la ceva pământ ori la un alt lucru oare-care, i-am scos și i-am băgat în pământ, și vîzându-mi acum libelul de bancă earăși gol, (ori ne mai avîndu-l de loc), îmi perd curagiul de-a începe eară dela nimica, ba îmi și uit de treabă, și — nu mai adun. E aceasta slăbiciunea firii noastre omești, pe care o simțim cu toții și greu e a o birui.

În contra acestei slăbiciuni ne putem bine îngrădi prin al doilea fel bun de cruşare, prin *asigurări pe viață sau pe un șir oare-care de ani*. Mă oblig față de cutare bancă de asigurare, să-i dau an de an o sumuliță, tare mică dacă-s tîner, mai măricică dacă-s mai bătrîn, și ea să obligă să plătească o sumă de 20—30 de-ori, ba și de 40—50 de-ori așa mare la moartea ori-cînd urmată a mea, moștenitorilor mei, sau apoi să leagă să-mi plătească mie însumi la ajungerea cutărui an de viață, ori fiului meu la anul cutare când va pași ca om de sine în lume, ori fiicei mele la anul cutare la mărit, — suma pe care am asigurat-o. Vom arêta noi pe rînd în câte chipuri se pot încheia contracte de asigurare cu băncile de asigurare. Azi vom spune numai, care le sunt părțile bune și care cele rele.

E parte slabă la asigurări, că în unele casuri, banii ce-i capeți, nu fac chiar așa mult, cât ar fi fost de-i puneai regulat să crească cu cametele cametelor la bancă, ci o parte din camete o perzi, rămînînd băncii, care altfel n'ar putea trăi. Banca încă la unul câștigă, la altul perde. De n'ar câștiga nimic dela unul, de unde ar plăti la celalalt la care a pierdut?

Dar' partea bună, și anume foarte bună, a asigurărilor e aceea, că eu dacă am încheiat asigurarea, nu mai am voie liberă de a pune sau a nu pune spre creștere cutari bani crușati, ci mă știu legat și îndatorat la zile anumite din an, să-mi plătesc partea de asigurare, că de nu banca nu-mi dă ragaz și mă tem să nu perd și ce-am băgat, și așa mă fac luntre și punte și adun pe termenul dat, ca să am de unde da, adecă

să am ce îmi pune mie însumi spre cruşare.

Și peste ani de zile, mă trezesc cu o frumoasa sumă de bani adunați, pe cari altfel poate îi făceam pe rînd mere-pere, pe cum veneau, — sau, dacă vieța-i legată, la moartea mea copiii mei nu rămân așa desnădăjduiți după mine ca altfel, căci capetă suma cutare ce le-am legat la bancă, și să ajutură și se mai mîngăe.

Pentru preoți, învățători, notari, slujbași, măestri, ca și pentru economi, asigurările sunt cel mai potrivit mod, în care pot ajunge la sume frumoase crușate.

Asigurările între oamenii cu carte și știință, au și cucerit teren mare. Acuși nu afli om cărturar la orașe, care să nu fie asigurat într'un chip ori altul, pentru sine ori pentru copiii săi. Regele Italiei a fost Rege, stăpîn pe zeci de milioane, și totuși și-a asigurat încă vieța pe 40 de milioane Lire, ca peste vraful său de milioane ce le avea, să arunce la moartea sa și pe acestea. Alți Regi și Impărați și Prinți și Patriarhi și Metropoliți și Episcopi bogăți, asemenea.

Oare noi de ce suntem mai „înțelepți“ și ne codim și nu urmăm această cale a *crușării*, a adunării de avere? De nu ne vom asigura pe milioane, ori poate nici pe mii, de ce să nu asigurăm macar atâtea sute de floreni copiilor noștri, după câte credem că putem plăti porțiile anuale. Să aibă ceva la capetul vieții noastre.

Azi nu numai proprietatea de „pământuri“ să caută și trage la cumpenă, ci și aceea, că în pungă ce îți sună, suflă vîntul ori zîngănește argintul?

Indemnăm pe oamenii noștri să facă asigurări, — dar' să-și deschidă ochii bine, să-și caute oameni de încredere prin cari le fac, ca să nu facă vre-o greșală la încheierea contractelor.

AGRICULTURA

Arături de toamnă.

Numărul arăturilor și timpul când ele trebuiesc făcute, atîrnă dela mai multe împregiurări, și cu deosebire dela soiul pământului și al plantelor ce se samănă, dar' și dela umblarea timpului.

Fiind pământul prea tare sau prea moale, aratul se face cu greu și adesea „pământul te bagă în boală”. Din contră o arătură, la timp potrivit, face mai mult ca 3 arături rele. A avea bună e arătura când pământul se face țărână în urma plugului. A nimeri un asemenea timp e mare noroc pentru plugar.

Arătura a doua trebuie să urmeze, când gunoiul, buruienile și rădăcinile de sub brazdă au putrezit, ca astfel arătura să rămână curată în urma plugului.

Lucrări mult obicinuite în unele locuri, prea puțin socotite la noi, sunt *grăparea și tăvălugirea*, ce se face pentru scormonirea și pustiirea rădăcinilor; ear' tăvălugirea pentru sfirmarea scoarței pământului, dând prilej buruienilor să răsară, ca pe urmă să le nimicim.

Să știe, că pentru *plantele de săpat* sunt de lipsă *mai puține* arături. Locul cultivat cu trifoiu, cu plante oleioase ca rapița, sau cu legumi, de asemenea se mulțumește cu mai puține arături. Din contră, spicoasele de obicei cer mai multe.

Cucuruzul, ovėsul, meiul, crumpele, ș. a. isbutesc și numai în o arătură, chiar și în țelină arată din toamnă. Săcara cere măcar două arături, ear' grâul și rapița câte 3—4. Cu toate acestea sunt împregiurări unde chiar și grâul se face destul de bun numai într'o arătură. Am putea numi zece de comune, cari poartă economie în două holaré. Primăvara gunoesc și samână cucuruz, crumpe, bostani, fasole și câte toate la un loc, toamna după cules lasă vitele să pășuneze vr'o 10 zile, apoi ară și samână grâu de toamnă, care isbutește bine. Sunt apoi unele plante mai alegătoare, ca sfecla de zahar și trifoiul, care isbutesc numai în locurile cele mai bune dela fire, și peste tot arate și lucrate cu cea mai mare îngrijire.

Pe sama plantelor primăvratice: cucuruzul, sfecele, napii ș. a. e foarte folositoare o arătură mai adâncă toamna, cât de târziu, și alta mai pe deasupra primăvara.

Peste tot *arăturile de toamna sunt foarte trebuincioase*.

Dar' numărul arăturilor trebuie potrivit și după soiul pământului; pentru-că pe când pământul nėsipos se îndestulește și numai cu o arătură sau

două, cel argilos abia se răsbește cu 3—4 arături.

Dela Reuniunea rom. de agricultură din Sibiu.

Comitetul Reuniunii agricole rom. dela Sibiu, publică următorul anunț pentru membrii sei:

Vestim pe economii români din comunele de pe teritoriul comitatului nostru, unde până acum nu se folosește *mașina de sămănat*, că subsemnatul comitet central este aplicat a *da în mod gratuit spre folosire mașina de sămănat*.

Cei-ce doresc să folosească această mașină să se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grabire.

Mașina se ia în primire în Sibiu și are să fie transportată la fața locului și înderēt pe cheltuiala proprietarului ce o cere și care are să garanteze pentru înapoierea mașinei în timpul hōtărīt de comitet și în stare bună. În cerere-să se arete și timpul, de când și până când voește să o folosească.

Dacă în comuna unde se va duce mașina nu se află om priceput la cârmuirea mașinei, comitetul își rezervă a angaja de aici un om priceput și pe cheltuiala celui-ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntașii din comunele interesate să iee înțelegere în această afacere și cererile să se facă într'una pentru mai mulți proprietari.

Sibiu, 14 Septembrie 1900.

Comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Dem. Comșa,
președinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

V I I E R I T

Indreptar

pentru manipularea în chip rațional a mustului și a vinului.

Instrucțiuni date de ministerul reg. u. de agricultură.

Curățirea buților înflorite și oțetite.

(Urmare).

Mulți toarnă în butea înflorită apă ferbinte. Apa ferbinte pustiește, e adevărat, floarea în butoaie și buți mai mici, (în mari merge mai greu), dar' poate aduce cu sine aceea, că în butoaiele tare înflorite, ea (apa ferbinte) face să între mirosul de floare în doagele vasului, și mustul ce vei pune în el, va avea și el mirosul.

Buțile mai mari trebuiesc curățite în chipul arătat mai sus (vezi numărul trecut: curățirea cu luarea fundului buții), dar' la nici o întâmplare nu e de recomandat procedura aceea, că să se iee fundul buții și să se ardă

pae în ea, căci fumul ce iese din pae așa se bagă în lemnul vasului, că ani de zile vinul pus în vas, va avea miros de fum.

Buțile *oțetite (acrite)*, se curată tot în acest chip, cu cea deosebire, că la acestea în fiecare hectolitru de apă ferbinte, topim 4 kilograme de sodă, și întâiu clătărim bine vasul cu această apă cu sodă, apoi cu apă ferbinte și la urmă spălăm cu apă rece până nu se mai simte nici cel mai mic miros acru.

Pregătirea buților noue.

Vinul ținut în buți noue, va avea un gust deosebit, căpētat dela lemnul buții. Ca să nu ni-se întâmple acest lucru neplăcut, buțile noue trebuie să le pregătim un pic, nainte de a pune vinul în ele. Dacă noi înșine ne facem buțile, să ferbem 100 litre de apă de fiecare bute de 6—7 hectolitru, să topim în cea apă 2½ kile de sodă, să o vărsăm asta în bute și bătând numai ușurel dopul, să durigăm butea în toate părțile, să o ridicăm apoi când într'un cap când într'altul.

După câteva ciasuri de astfel de manipulare, să deșertăm apa asta neagră și încă căldică, și să punem earăși apă ferbinte, să o clătărim bine în toate părțile, s'o aruncăm apoi și asta. Atunci să punem în bute 1 hectolitru de apă, în care am topit 2 kilograme de piatră vĕnĕtă, mestecând într'una, și să facem cu butea tot cum am făcut cu apa cu sodă. După-ce am golit și apa asta sărată, punem în bute apă rece și o lăsăm plină cu apă rece mai multe zile, dar' schimbând în toată ziua apa cu alta proaspētă. Până când? Până apa, după-ce a stat în bute o zi, va ieși de tot curată și lipsită de ori-ce miros.

Dar' cu toată sirguinta noastră, butea nouă tot nu va putea fi așa curățită, ca să putem recomanda tragerea în ea a unui vin foarte bun vechiu.

E mai cuminte să punem în buți noua astfel pregătite, întâi un must.

Buți de tras în ele, teascul și alte vase.

Gazda bună și-a spălat bine după stors încă anul trecut, toate uneltele și vasele de stors, le-a uscat și le-a așezat în cămara de stors ori în pivniță. Dar' pe lângă toată îngrijirea să întâmplă că unele ori altele din aceste uneltele și vase, înflor, cu deosebire în

pivniți umede, neaerisate. Trebuie dar' ca teascul și uneltele și vasele ce le folosim la stors, să le cercetăm acum earăși cu de-amănuntul pe fiecare, și părțile înflorite să le frecăm bine cu peria cea aspră, apoi spălându-le repetit cu apă, să le ținem de cu vreme curate pentru culesul anului acestuia.

II. CULESUL.

Coacerea strugurilor.

După-ce strugurii înfloresc, încep să se formeze boabele, și pe lângă timp priincios, cu destulă ploaie și căldură, spre bucuria stăpânului, boabele se îndulcesc tot mai tare și în luni cu zile frumoase, coala pe la sfârșitul lui Septembrie sau începutul lui Octombrie, strugurii sunt copti de tot.

Strugurul la începutul dezvoltării sale e de gust foarte acru; gustul lui zăhăros, dulce, nici nu se poate simți; mai târziu în locul acrimiei, se îndulcește mereu, pe urmă boabele se înmoaie, devin străvezii, îngălbenesc, și capătă față roșie deschisă sau vînătă închisă, și atunci putem zice că strugurii sunt copti.

Pentru îndulcirea aceasta a strugurilor, sunt lipsă de zile calde, — dar' trebuie să știm că zahărul îl formează în strugure cele 5—6 foi de de-asupra lui, și de aceea *fac foarte mare greșală aceia cari rup foile din jurul strugurelui*, gândind că prin asta strugurele dat pe copt, se va coace mai bine de arșița soarelui, decât cel învălit în frunze. Dacă rupem foile, strugurele numai se mai îngroașe în must, dar' zahăr nu se mai formează în el. Nimic nu arată mai bine însemnătatea foilor pentru coacerea strugurelui și formarea zahărului, ba chiar neapărata lor trebuință, ca însași boala „peronospora“, contra căreia dacă nu ne apărăm la vreme, foile viiei se potop, se uscă, ear' fără acelea strugurii nu se formează și roada e nimicită. Tocmai pentru aceea, ca să se păstreze foile viiei întregi, trebuie ca încă mai înainte de a se ivi peronospora, înainte de înflorirea viiei, să stropim viia cu o apă în care am topit $\frac{1}{100}$ (unu a suta: la o sută de litre de apă, un kilo) piatră vînătă și var stîns, și asta peste vară se o repetăm de 2—3 ori, punând acum câte 2 percente din materiile numite, — căci prin asta se susține puterea hrănitoare a prea trebuincioaselor foi.

Statorirea timpului de cules.

Culesul îl începem de regulă atunci, când strugurii sunt îndeplin copti; asupra statoririi zilelor de cules, are deci mare înfruire aceea, că ce timp a umblat pentru vii. În vremi noroase și reci, strugurii nu-s destul de dulci la capetul lui Septembrie, și trebuie să amânăm culesul 1, ba și 2 săptămâni, pe când de-au fost zile călduroase, culegem în zilele din urmă a lui Septembrie ori în întâiele a lui Octombrie.

Că strugurii sunt copti deajuns, se cunoaște mai fără greș pe aceea, că coadele ciorchinilor dau a înegri, și boabele sunt dulci bine. Statorindu-se că strugurii is copti, acolo unde sunt mai multe vii, comuna statorește zilele de cules, și de regulă înainte de acele zile nu e iertat a culege. Sunt însă și unele abateri, când anumite soiuri timpurii sau struguri singuratici cari putrezesc, e bine să fie culeși înainte, și pentru asta comuna poate să și dea îngăduință ca să nu sufere pagubă cei cu strugurii respectivi. Dar' sunt și astfel de soiuri, cari se coc mai târziu cu 8—10 zile, pe aceia îi lăsăm pe viță, și numai după coacerea lor deplină îi culegem.

În Tokai-Hegyalja, Ruszt și Miniș, unde pregătesc din struguri și vin „de desert“, pe lângă timp foarte cald, abia se face culesul pe la începutul lui Noembrie, de regulă la capetul lui Octombrie. Pe atunci strugurii se zbârcesc, mustul lor se îngroașă. Din astfel de struguri sbâciți pe viță, se face nobila beatură zisă, „vin de desert“.

Dar' la statorirea timpului de cules, ne putem îndrepta mai bine după următoarele: Culegem de pe vițe îndepărtate unele de altele, câte un strugure, fără alegere; pe acestia îi zdrobim în un blid și mustul lor îl strecurăm prin o cârpă curată într'alt blid. Mustul dobândit astfel, îl măsurăm cu măsurătorul de must (pe care îl vom descrie mai apoi). Măsura ce ni-o arată măsurătorul, ni-o însemnăm. Peste 4—5 zile facem o probă nouă. Dacă vedem că conținutul de zahăr s'a urcat mult (la a doua măsurare) față de cea de mai înainte, și vremea încă îngăduie, mai așteptăm câteva zile, și facem nouă probă. Dacă coada ciorchinei s'a înlemnit, când îndulcirea nu mai poate spori, sau dacă între cele 2 probe din urmă măsurătorul nu ne-a arătat mare deosebire (semn că îndul-

cirea nu mai dă nainte): ne hotărîm pentru cules, — de cumva numai nu vom să pregătim vin de desert sau să avem struguri răscopti.

Să bucură fiecare stăpân dacă strugurii îi sunt frumoși, și ajutați de timp, să coc bine, căci atunci, dacă viia a fost bine lucrată și potrivit gunoită, poate avea mult vin bun.

Dar' ce să facem dacă ne apucă vremile reci și neguroase de toamnă, și strugurii subțiri la coaje, mai ales cei albi dulci (grași) încep a înflori a putrezi? Vezînd aceasta, nu trebuie să mai prelungim termenul cu culesul, căci zi de zi ni-se vor împuțina strugurii și mustul lor, și în vremuri reci nici nu se mai îndulcesc. Trebuie în astfel de cas să ne hotărîm, că, deși în nădejdea unui vin mai slăbuț, să facem culesul!

(Va urma.)

MESERII

Ajutor meseriașilor.

Acum două săptămâni, »Asociațiunea Națională Aradană« ținînd ședință, a votat mai multe stipendii și ajutoare la elevi de meserii, și anume: 200 coroane lui G. Nichin din Arad, și 120 cor. lui S. Domocoș din Măderat, amîndoi elevi ai școlii de meserii din Arad, câte 100 cor. la două calfe: unul măsar și altul măcelar, ca să meargă la Viena și Praga să se deservirșească acolo și mai bine în meseriile lor; la alți 2 elevi intrați la meserii, câte 50 cor. și 120 cor. unui elev la școala comercială.

Ear' pentru vre-o 6 ajutoare nu s'au înaintat rugări de nimenea, așa că comitetul Asociațiunii n'a avut cui le da. »Tribuna Poporului« o explică aceasta ca o aplicare rea a oamenilor nostri și a tinerilor, de a se face tot »domni« nu măestri, dar' noi credem mai virtos că pentru aceea n'au sosit rugări de-ajuns, căci până de vre-o doi-trei ani Asociațiunea Naț. Aradană, a lucrat așa de fără șgomot ce a lucrat, că abia i-se auzia de veste, și mulți învățacei de meserii lipsiți, nu-i prea știu de veste. Îi vor ști însă în viitor și ea va avea cui împărți.

Dar' fiindcă la mulți părinți români se prea potrivesc cuvinte ce acest ziar le scrie într'un articol din acest privilegiu, vom reproduce în nr. viitor.

Școala specială i. r. pentru prelucrarea lemnului în Câmpulung publică raportul pentru anul 1899/900 din care

vedem următoarele: Școala de zi (adeverata școală specială) și școala de seară (de progres industrial universal), au avut la începutul anului 122 elevi, dintre cari până la finea anului au rămas 110; dintre acestia au corăspuns 88 și au rămas necalificați 13 elevi.

După naționalitate au fost *români* 40, germani 81, polci 1; ear' după confesiune gr.-or. 39; rom.-cat. 43; evang. 5 și mosaici 35.

Ți-se umple sufletul de durere, când vezi că dintre 122 de elevi numai 40 sunt români, scrie »Deșteptarea« din Cernăuți.

HIGIENA

„Nu scuipați pe jos“
sau: lupta împotriva ofitei.

— Povețe pentru popor. —

(Urmare).

De altmintrelea omul este din nocire înzestrat cu arme firești pentru a se apăra, după putință, împotriva primejdiei de a fi atacat prin sămēnța ofitei aflată în aer.

Pentru-ca aerul, cu praful și sămēnța de ofică aflate într'insul, se poată rēsbli la plămāni, trebuie ca mai întâiu aerul să treacă prin nări, prin nas sau prin gură, cum și prin gātlej, prin berigată și prin țevile plămānilor, cari toate sunt căptușite cu o peliță udată de o zamă mucoasă.

Pe de-o parte praful, necurățeniile, deci și sămēnța ofitei, aflate în aerul ce-l rēsufflăm, se așează pe această peliță și o gādilă până când prin strănutat sau tuse scoatem și lăpēdām din noi praful și necurățeniile nevēzute intrate în noi de-odată cu aerul; pe de altă parte zama mucoasă, fabricată de acea peliță, are însușirea de a ucide, sau cel puțin de a slābli sămēnța ofi-

ticei, cum și sămēnța altor boale, și nu lasă ca asemenea seminte primejdiouse să o pătrundă, nici să se implānte în plāmāni.

Când însă pelița mucoasă a țevilor de rēsufflare este pe alocurea vātēmată, atunci sămēnța ofitei o poate pătrunde și astfel ea poate ataca plāmānul, mai ales atunci, când sămēnța nu va fi nimicită de puterea curățitoare a sângelui omului sātētos.

Astfel de arme neprețuite, cu care omul este înzestrat din fire pentru a se apăra împotriva dușmanilor nevēzuți, lucrează în de-ajuns numai la omul sdravēn și sātētos.

Trebuie dar' știut, că sămēnța ofitei, ca și sămēnța altor boale, se implāntă mult mai lesnicos în plāmāni omului slābit, istovit și bolnāvicios, pentru-că pelița mucoasă și sāngele acestuia nu are în aceeași mēsură ca la omul sātētos puterea de a gonl sau nimici în de-ajuns sămēnța primejdiouse.

Eată pentru-ce ofica caută jertfele sale mai ales printre muncitorii și lucrătorii la fabrici, printre negustorii și amplotiații mici, prin sērācime și mai ales printre cei-ce locuesc în strāmtoare, în necurățenie și rēsufflă un aer nesātētos, încārcat de praf.

Lucru hotārit: ofica ar fi mai puțin rēsponditā și mai puțin ucigētoare, dacă muncitorul, meseriașul și alții din sērācime, ar locui și ar lucra în case mai încāpētoare și în de-ajuns aerisate, dacă ei ar vrea să se mai abatā din bātutul drum al cārțmei, dacă ei ar întrebuița pentru îmbunlătāțirea hranei lor cei cātiva gologani risipiți zilnic pentru afurisitul de spirt, și dacă ei s'ar lāsa de rēul obiceiului de a scuipa pe jos.

În sfirșit bine este ca să se știe de toată lumea, că credința a fost

sē vē povestesc. Anume sē le fi făcut Dumnezeu și par'că tot nu s'ar fi lovit așa. Nu-și legau nici măcar fustele de lenesē: de celea care mātūră casa odată în lună și atunci scot gunoiul în poala cămeșii. De peptānat nici nu-și aduceau aminte: părea că în loc de cap, au câte-o mogāldeată de cālți. Vorbele le scoteau ca cu cleștele; se întindea cuvēntul în gura lor, ca moarea cea stricată.

De soare nici nu știau că apune ori rēsare. Sē trezeau cu el la prānz și-l lāsau în chindie.

Într'o înspre ziuā de toamnă, se întēmplă un cutremur mare și le trezește din somn. Zorile se revārsau. Nu trece mult și prind a cānta cocoșii de sculare. Fata, buimacă, cu ochii cārpiți de somn, face cātră maică-sa cu mirare:

— Auzi cum sē îngānā cocoșii toamna?
— Aud, dragul mamii.
— Oare sē poată cānta și iarna?
— Știu eu?! Ori-cum: iarna or fi cāntānd, ori n'or fi cāntānd, — anume nu 'ți-oi

aproape obștească, că cel atacat trebuie privit ca un om perdut.

Dimpotrivă știința a dovedit că mult mai adeseori, de cât nu se crede, sămēnța ofitei implāntată în plāmāni, se poate aci închide, ca într'o găoace de var, devine astfel nevātēmată și se vindecă, mai ales la acei oameni, cari încep a trăi regulat, cari se hrānesc bine, cu lapte, supā, ouē, unt, carne, și alte māncări hrānitoare, cari se indeletnicesc cu meserii neobositoare, și cari nu numai lucrul, ci și somnul și-l fac în aer curat, aceasta din urmă fiind cel mai bun leac firesc împotriva ofitei.

De-abia de vr'o cātiva ani incoace, mai întâiu în Germania și Elveția, ear' acum și în Franția, s'au înființat multe case de sātēitate, numite »sanatorii«, în cari mulți atacați s'au vindecat cu desēvirșire numai și numai prin traiul neînterupt de câte-va luni în aerul cel mai curat, prin hrană bună și îmbelșugată, cum și prin repaus trupesc și sufletesc.

Ocārmuirile, bogāții și societāțile de binefacere și-au dat d'opotrivă māna pentru a înființa astfel de sanatorii, nu numai pentru bogātași, ci și pentru sārācime.

Toate aceste sanatorii, clādiri frumoase și încāpētoare, sunt așezate de parte de orașe, de sate și de drumuri umblate, lângă păduri sau în mijlocul unei grādini păduroase, de obicei în apropiere de acele locuri muntoase, ce sunt ferite de vēnturi.

În tot așezāmēntul, în săli și odāi, ca și în curte și în grādina, domnește cea mai mare curățenie.

Gustarea sē face în sanatoriu de 5 ori pe zi în prietenoasa și cât se poate de veselă salā de māncare; dimineața, îndată după sculare, lapte cât

putea spune; da vara știu că nu i-am auzit nici-odată.

Fără noroc.

Era înspre Crāciun. De cu ziuā, țiganu vede la nașul-seu sub pat, coscogemite porc pirlit gata, numa sē tai și sē pui în oală. Îl durea inima când se gāndea să facă sēr-bātorile fără șorlic, — că el nu putuse îngheba un godac cât de micuț. Dā el cu gāndul sē fure un hārtan de slāninā. De, dar' li vorba cum? Noaptea, ușa-i încuiată; ziuā, îl prinde când i-o fi lumea mai dragā. Se sfātuește el singur așa cu mintea și după multă chibzuire, s'a hotārit sē se lase în casa Romānului prin horn, că era larg, și îi ca la țară: ursoaicā încāpētoare.

Așteaptā de înoptează bine și când a socotit el c'a adormit bine tot satul, pornește tot dosiș. Se sue pe casā și, după ce-și face cruce, își dā drumul binisor în horn. Se scobora încet, din cārāmidā, în cārāmidā, par'că s'ar fi vlrț într'o fāntānā. Când

FOIȚĂ

ATĂT DE MULT...

Atāt de mult cu suferința
De mic copil m'am însoțit,
Cā astāzi nu-i mai simt tātșul,
Ori cât ar fi de ascuțit.

Ear' dacă soartea vre-odată
În viitor m'ar coperi,
Cu haina nouă-a fericirii,
În fericire-aș suferi.

TRAIAN DEMETRESCU.

POSNĂȘII ȚĒRĒNEȘTI

O pāreche de mueri.

Uitā-te la mā-sa,
Și cunoaște pe fiică-sa.

Da ș'atātā potriveală nici cā se mai vēzuse la douē țemei, ca la astea de care vreau

poate bea fiecare, pâne albă, și unt; la 9¹/₂ înainte de prânz același mic dejun; la amiazi pâne, friptură, legume, brânză proaspătă, fructe și o căniță cu bere; la 4 după amiazi cafea cu lapte sau unt cu pâne; ear' sara la 7 supă și bucate ca și la amiazi.

După fiecare gustare, atacații își spală gura cu ape desmolipsitoare, dar într'o sală deosebită, unde fiecare bolnav are păharul său și peria de dinți, însemnate cu numărul bolnavului.

Afară de aceasta, fiecare bolnav poartă la sine o scuiță mică, un fel de păhăruț cu capac ce se înșurupează bine. În acest păhăruț se pune totdeauna o doctorie ce nimicește sămânța ofitei.

Sub pedeapsa de a fi dat afară din sanatoriu, bolnavul n'are voie de a scuipa pe jos, ci numai în păhăruțul său.

(Va urma).

POMĂRIT

Uscarea prunelor.

Prunele sunt cele mai bune și în urmare mai mult căutate dintre toate poamele, ce se uscă pentru a putea fi păstrate; perele, merele, vișinile, cireșele, persecile ș. a., în această privință, nu se pot asemăna cu prunele.

Uscatul poamelor se face la soare sau în cuptor, al prunelor de obicei afumându-se pe leasa de grădele așezată de-asupra cuptorului întocmit anume. Cu chipul acesta însă prunele nu se uscă deopotrivă, unele scurgându-se de zamă și arzându-se, ear' altele rămânând crude și apătoase.

În alte țeri, și în parte și la noi, uscatal se face în cuptoare făcute

pe la mijloc, li lunecă picioarele pe strigie și se strecoară huruș până buț pe vatră, de și-a rupt un picior și-o mână.

Nănașă-sa se trezește din somn:

— Scoală, bărbate, săi, că s'a auzit nu-ș'ce!

Da țiganul de colo:

— Nu-i mai strica hodina: las'că și peste-o săptămână tot aici mă găsiți, așa am căzut de-afurisit!

Cărăbuș.

Ce-i vine țiganului, că numa dă șfară prin sat, că vrăjitor ca el nu s'o mai pomenit de când-i lumea: Inghiață laptele în fița mamei și-ți găcește și... câți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-i ca oaia: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa: Na'vea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare îmbulzală ce era la el. Lume de pe lume, cu căpel cu purcel, buluc, toți dădeau

anume din table de fer. Modul acesta de uscăre e împreunat cu mari și multe foloase; căci se face însemnată economie atât de lemne cât și de prune, gustul lor este mai bun și la piață sunt mai căutate. Pentru a arăta bunăntatea cuptoarelor de fer aducem numai o pildă, și anume: uscându-se în modul obicinuit prune, cari în stare crudă cumpănesc 100 klgr., vor da 20 klgr. de prune uscate, pe când tratate în cuptorul de fer ne dau 40 klgr. de prune uscate.

Prunele ce voim a le usca trebuie să fie mari, bine coapte și sănătoase; cele vermănoase și putrede sunt a se înlătura. Odată uscate, ele se păstrează mai bine în saci, ca să se poată aerisa.

Un cuptor mare de uscat poame (al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”) se află așezat în comuna Seliște. În acest cuptor s'au uscat în anul 1898: 270 ferdele de poame; s'ar fi putut însă usca înzecit mai multe, dacă oamenii noștri nu s'ar ferit, pare-că, înadins de lucrurile bune. Astfel de cuptoare costau bani mulți și se pot agonisi numai pe calea tovărășiilor; cele mai mici se pot cumpăra și din partea singuraticilor. Și unele și altele răsplătesc cu mare folos banii cu cari au fost cumpărate.

ROMUL SIMU

ȘTIRI DE TOT FELUL

Intregirea venitelor preoțești, precum scrie „Telegraful Român” în numărul său de Marți, va fi totuși încă în decursul

năvală la dînsul. Nu-i vorba că el și potrivea: lți spunea și ce nu gândiai.

Da fudul și țifnos... nu-i ajungeau nici cu prăjina pe la nas, de îmbufnat ce era. Improșca când vorbea. Să nu-l fi atins cu-un cuvânt că-i sărea țandăra, se făcea foc, trăsnea și hnea de ridica toți câinii din sat.

Țiganului li zicea Cărăbuș.

În vremea aceea, Turcu era mare și tare în Țară, tăea și spânzura după plac, nimenea nu întreba de-i cu cale ori ba cutare treabă.

Stăpânul din satul lui Cărăbuș, — un turc care nu prea știa multe — aude de isprăvile țiganului și-și pune în gând să-l prindă cu oca mică: Într'o zi, umblând el așa pe moșie, vede un cărăbuș; îl prinde și stringându-l bine în mână, pornește spre sălașul găcitorului. Ahea a putut să se strecoare prin norod, de-o intrat în bordeiu.

— Ei bre... găcește tu: ce-i la palma mea?

Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

acestui an ajunsă la sfîrșit și țîntă. Din cele peste 2500 de fâsiuni a parochilor „acatolici”, vre-o 1000 s'au retrimis de ministeriu spre întregire (celelalte fiind primite ca bune) și întregirea acestora urmează acum cu grabire, și așa încă ăstan preoții își vor căpăta întregirile, și pentru anul de față.

Roadă vitilor se făgăduște bogată ăstan în multe părți. Viile dela *Pianuri* (l. Sebeș) sunt foarte frumoase, struguri mulți și bine dezvoltăți. Dacă li va feri D-zeu de o vreme rea, cei-ce au muncit în vii, vor avea răsplată dela D-zeu. Numai ici-colea, unde câte un om mai „ocoș” ca lumea, n'a vrut să și-le stropească, și foi și rod a fost nimicit de peronosporă.

— În com. Albei-inferioare (pe Tîrnave) asemenea să scrie că viile promit belșug. Pe malurile Murășului asemenea.

Congresul național bisericesc al Metropolei gr.-or. române din Transilvania și Ungaria, e convocat pe ziua de 1/14 Octomvrie a. c.

La universitatea din Budapesta s'au înscris în total pentru anul școlar acum început 4270 ascultători. Numărul medicinștilor a crescut, înscriindu-se 185 ascultători noi, față de 139 din anul trecut. A scăzut numărul studenților la filosofie cu mai mult de 100.

De astă-dată un număr însemnat la universitate dau și *d-șoarele*, care s'au înscris la diferite facultăți. La medicină s'au înscris vr'o 18 ascultătoare de anul I, la filosofie aproape 70 d-șoare.

Știri economice dela Bistrița. Ni-să scrie din Bistrița, că acolo s'a început culesul curuzului, care e destul de bogat.

Timpul e frumos și călduros. Cultivătorii de vii au nădejde de vin mult și bun. Prunele sunt foarte căutate, li-s'a urcat bine prețul. Economii au gătat cu aratul și de ogor. Lebenițele și pepenii au un preț foarte mare,

Baragladina o s'fclise. Nu știa cum s'o sucească, s'o nimerească. Cu turcu nu-i de suguit, el e într'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-i la palma mea?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică: Intinde, trage, târnuiește toată casa cu dînsul. Țipa faraonul mai dihai ca broasca în gura șerpelui; ai fi crezut că i-s'a aprins pîrul în cap. Turcu ridea și tot ferea mîna cea cu taina.

Încă o moșială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glonț nu alta.

Mai încolo se oprește Țiganu și văicărându-se rău, zice ostînd:

„Ei sărace Cărăbuș

Da pe-a cui mână 'ncăpuși!”

— Drept ai bre, e *cărăbuș* — da de ce n'ai spus-o îndată?

Turcu deschide palma și găza, întinzînd aripele, își dă drumul în aer bîzînd.

— Bun... totuși e bun vrăjitor... cărăbuș: a găcit.

I. Adam.

— cee-ce ar putea îndemna și pe economii nostri, mai ales din jurul orașelor, să se deprindă cu cultivarea pepenilor și lebeștelor.

Dr. Aurel Vlad, avocat în Deva. În 15 l. c. a depus cu strălucit succes cenzura de avocat prea vrednicul tinăr român, fiu al comitatului Hunedorei dl *Dr. Aurel Vlad*, deschizându-și cancelaria adv. la Deva. Cel mai capacitat și diligent elev al facultății de drept dela universitatea din Pesta, recunoscut de atare și de șovinistii săi profesori dela numita universitate, și-a depus toate examenele și rigoroasele cu succes eminent. Era capul tinerilor români dela Pesta atât ca naționalist, cât și ca student, Român verde și om de știință, caracter ferm, acestea îl caracterizează pe vrednicul nepot al lui George Barițiu.

Mândri suntem noi de dînsul, cari i-am fost colegi și mândră poate fi Orăștia, că i-a dat neamului nostru un fiu așa distins și mult promițător. — p. —

Prețul hârtiei, urcat abia la începutul anului cu 10%, față de trecut, *urcă de nou*. Fabricile mai află că nu o mai pot fabrica cu prețurile vechi, căci materiile din cari o pregătesc sunt prea scumpe și hârtie se cere multă.

Concert-Teatru în Sebeș. Reuniunea meseriașilor din Sebeș „*Andreiana*” arangează din incidentul sfințirii bisericii renovate din Sebeș, un concert-teatru Duminecă în 10/23 Septembrie a. c. în sala cea mare a hotelului „La leul de aur”. Venitul curat e destinat în favorul „Fondului pentru ajutorarea vedurilor și orfanelor meseriașilor din Sebeș și jur”. Producția se deschide prin un cuvânt ocașional la desvîlirea drapelului „*Andreianeii*”, 2 puncte cor, o declamație, ear' cor, a doua declamație și incheie tot corul. Să joacă apoi piesa teatrală „*Sărăcie lucie*” de I. Vulcan prin persoanele: Petru Ursu, Saveta Moga, Petru Muntean, Simion Androne, Petru Opincar și Ioan Rettea.

După producție: *Dans*.

Vedenie floreasă. În Zólyom-Radvány menageria lui Ioan Ollott făcea producții înaintea publicului. Imblanzitorul se producea zilnic cu dihaniile. Intr'o zi însă intrând în cășulia urșilor spre a face cu ei producțiunile obicinuite, fierele sălbatice s'au repezit asupra lui și l'au sfâșiat în bucăți! Păzitorii văzând primejdia au alergat să scape pe nenorocitul, au pușcat în urși, dintre cari unul a căzut mort, ear' ceialalți s'au retras, dar' era prea târziu. Imblanzitorul era sfâșiat mort. Publicul s'a depărtat încrămenit de floreasă vedenie.

Măsură contra emigrării. Ziarele anunță un mijloc iscusit întrebunțat de prim-pretorul cercului Hust contra emigrării la America, cari mai ales în Ungaria de sus au cuprins un teren foarte mare în populațiune. Dovădindu-se că toate mijloacele de a împedea emigrările, chiar și cu puterea sunt fără nici un folos, el s'a apucat a arăta

locuitorilor în chip viu necazurile și primejdiile, cărora se expun și de cari nu mai pot fi mântuiți trecînd oceanul. Sosesc la numitul prim-pretore numeroase epistole în cari cei duși se plîng că s'au înșelat în așteptările lor, că au fost despojați de banii ce și-i-au luat cu ei, și acum se roagă a li-se trîmite mijloace spre a se putea întoarce în patrie. Aceste epistole descriu amăgirea emigraților în colorile cele mai negre, precum și desnădejdea lor, că și-au lăsat locul din patrie, deși cu vieată grea, dar' sigură. Epistolele acestea prim-pretorele le-a tipărit în mii de exemplare și le-a împărțit între populațiunea cercului său. Din ele se pare că ar vorbi însuși cel dus cu cei rămași acasă, și i-ar îndemna a nu se duce și ei. Notarii au primit poruncă a nu mai da nimenui pasaport, până nu va declara la protocol, cum-că are cunoștință despre cuprinsul acestor epistole de admoniare.

Pe linia ferată Simeria—Petroșeni, unde se folosesc tot hodorigitele cupee vechi, cu uși în laturi, — poate că în curînd vor fi introduse cupee nouă, căci s'a înaintat dela comitat rugare în acest înțeles la ministrul de comunicațiune.

Din Bobâlna ni-se scriu următoarele: Dle Redactor! Cu bucurie vin a vă aduce la cunoștință o faptă bună săvîrșită pentru biserica noastră gr-or. de tinărul nostru preot *Petru Lula* cum și de alți câțiva credincioși și locuitori de aici.

Fiind adecă biserica noastră gr-or. în stare cam stricată, îndeosebi turnul și legătura lui de trupul bisericii, tinărul nostru preot *Petru Lula* a dat din al seu frumoasa sumă de 400 Coroane, cari se se întrebunțeze pentru repararea bisericii; prea stimata Doamnă *Ana Adamovici*, nouă locuitoare a comunei noastre dela preluarea mării moșii alui *Velicska*, a dăruit pentru același scop 100 Coroane, mai departe credincioșii Domnului *Filip Filip* 1 cor., *Ioan Iancu*, preot gr-cat. 1 cor., *Petru Iancu*, preot gr-cat. 1 cor., *Nicolae Baba* 40 fil., *Dumitru Neagoe* 2 cor., *Roza Vilcek* 1 cor., *Iacob Vilcek* 2 cor., *Iulia Biber* 1 cor., *N. Farcas* 1 cor., *L. Isac* 1 cor., *N. Kórmöcz* 40 fil., *G. Reinthaler* 1 cor. De tot 512 Cor. 80 fil. pentru repararea bisericii. S'a mai făcut și ceva repartiție, s'a dat ajutor de lucru de cătră credincioși, și azi cu ajutorul lui D-zeu, din biserica slabă ce o aveam cu turn ce acuși era să se strice și ruineze de tot, — azi avem biserica frumos reparată, nou văruiată pe din lăuntru și pe din afară, legată nou și bine cu fer și cu coperișul azi întreg bun.

Reparația ni-a făcut-o harnicul măestru român dela Orăștie dl *Petru Maier*, tot cu lucrători români, primind 350 fl. (700 cor.) pentru lucrul seu.

Dar' despre tinărul nostru preot încă un cuvânt: aflînd că biserica are o datorie de 100 Cor. contrasă dela bancă pentru trebuințe în trecut, d-sa, ca să nu-și măi știe biserica îngreunată și cu această datorie, a scos biserica și din această sarcină, lăun-

du-o asupra-și și plătindu-o din al seu băncii.

Primească pentru toate acestea laudele și mulțumitele noastre a credincioșilor, care nu vom uita a-i fi și noi recunoscători și bine prețuitori în zilele păstoririi d-sale aici. Asemenea și ceialalți marinimoși dăruitori, primească mulțumitele poporului credincios.

Un parochian.

Boale de animale în comitatul Cojocnei. După o arătare făcută la ministerul de agricultură, o mulțime de comune din comitatul Cojocnei sunt bătute de boale între animale. Astfel în comunele *Apahida*, *Borșa*, *Bodocut*, *Rediu*, *Șopter* bătute *turbatul cănilor*, în *Bonțida Bothaza*, *Tothaza*, *Teure rîia*, în *Comlăud orbatul rîmătorilor*, ear' în *Huedin*, *Bedeciu*, *Dretea*, *Sâncraiu*, *Nadășa-română*, *Stana*, *Feneșlung Feneșul-săsesc*, *Bodocut*, *Borșa Ghiurta-lău*, *Milaș*, *Sânpetru*, *Șopter*, *Gârbăul-unguresc*, *Batoș*, *Teaca*, *Sântandres*, etc., bătute *ciuma rîmătorilor*.

Concert împreună cu dans se va aranja Duminecă în 30 Septembrie st. n. 1900 în sala dlui *F. Segesvári* din *Hondol*, în favorul bisericilor gr-or. din *Hondol* și *Certeș*.

Programul constă din 7 puncte de cor. 1 punct solo tenor și o declamație: „*Rada' de Coșbuc*, declamată prin d-șoara *Grațielă Gabor*.

Dela frații din Bucovina. La gimnasiul superior gr-or. din *Suceava* (Bucovina) au avut înscrierile la începutul anului școlar curent următorul rezultat: cl. I. (despărțământul român) 80; cl. I. (desp. germân) 70; cl. II. r. 53; cl. II. g. 50; cl. III. r. 50; cl. III. g. 36; cl. IV. r. 36; cl. IV. g. 30; cl. V. 51; cl. VI. 51; cl. VII. 50 și cl. VIII. 30; deci la un loc 587 elevi publici, dintre cari 300 Români. Afară de aceștia mai are institutul 56 privațiști și privatiste.

CE E NOU ÎN LUMEA MARE?

Cearta între România și Bulgaria își perde tot mai mult din ascuțișul seu. Guvernul bulgar a pornit cercetare judecătorească contra capului mișcării tâlhărești a comitetului revoluționar, *Saraffoff*. Dar' „*Napoleon cel mare*” al Bulgarilor (cum l'a numit o foaie bulgară neroadă pe acest criminal), se lapadă de crimele ce a pus la cale. Bun e D-zeu, dar' își va perde urma, văzîndu-se strîmătorat de dovezile descoperite și judecătoria fiind silită să-l ia la răspîr. Voci cari cer încă războiul se mai aud, dar' mare lucru ar fi să se întoarcă treburile pe calea asta. Au pășit la mijloc puterile europene stropind nițel capul bulgăresc, ca să se desmetecască din nebuniile ce-l apucaseră.

Principele *Ferdinand* al Bulgariei, despre care încă a ieșit la iveală că ajută cu bani comitetul ucigașului *Saraffoff*, — fiind mai săptămîna trecută prin *Viena*, a cerut *M. S. Impăratului nostru* să-l primească la o vorbă

două, ca pe un cap încoronat ce e și el, dar' M. S. Impăratul nostru nici nu l'a primit pe principele ucigașilor din Sofia.

Asupra **Burllor** se închid triste pagini ale istoriei prezente. Krüger, președintele lor, cel-ce i-a minat în război, e pe drum spre Europa, părăsindu-și nenorocita patrie pentru totdeauna. Generalul Botha a abzis de conducerea mai departe a armatei și-a războiului. Cei rămași stau zăpăciți, mai ciocnindu-se ici-colea cu Englezii, dar' declarând că doresc să vadă capătul frecărilor. Krüger va cere în Europa să întrevie statele mari să se lase Transvalului și Orange-lui autonomia (cărnuirea de sine) ce a avut-o în trecut, dar' să fie pus sub supraveghiere englezească. Dar' nu-i nădejde nici de atât. Englezii vor face ce vor vrea în părăsitele țeri.

Întrebări — și Răspunsuri.

Intrebare. Avem un loc sterp pe deal în extensiune de 20 jug. cat. Am voi să-l plantăm cu pădure. Vă rugăm binevoii a-mi răspunde în „Bunul Econom“ cu ce sămânță s'ar putea sămăna?

Am voi să-l sămănam cu sămânță de brad, negru, care ar fi mai priincioasă? și cu cât preț e 1 kg.?

Rucăr.
Moise Nicoard.

— Pentru a-ți putea răspunde, trebuie să avem cunoștință despre starea locului: ce fel de pământ e pământul acelu loc sterp? este negru, sau roșu-cleios, sau nu e mult pământ, ci mai ales stâncă? Și locul însuși cum e așezat: cu fața spre Miază-noapte sau spre alte părți? Binevoește dar' a ne descrie pământul și situația locului, și-ți vom da răspunsul posibil.

FELURITE POVEȚE

Apărarea grânelor în țarină. Spre a feri sămănăturile de prada paserilor, șoarecilor sau insectelor, „Amicul Agr. rom.“ ne sfătuește de a înmuia grânele ce avem de sămănat cu uleiul de muștel.

Un litru din acest ulei este de ajuns pentru un hectolitr de grâu. Acest chip se întrebunțează mai cu seamă la grânele mari: porumb, mazăre, fasole și bob.

*

Mijloc în contra omidelor de varză (curechiu)? Lângă Cluj pe o moșie lucrată de Bulgari, cari se ocupă cu cultura zarzavaturilor, a bătut la ochi împrejurarea, că potopul de omide a nimicit aproape toată varza de pe tablele Bulgarilor, numai o singură tablă a rămas neatinsă, deși se află între celelalte. Această minune a dat mult de gândit, până-ce cercetările au găsit următorul fapt interesant:

Toți Bulgarii își udau pământul cu apă din Someș, afară de unul, cel a cărui tablă a rămas crutată de visita omidelor. Acesta a aflat mai ușor a-și uda pământul cu apă dintr'o vale apropiată. În această vale, la o jumătate kilometru pe ea în sus, *lopiseră cânepa femeile din Feneșul-săsesc.*

Se dă cu socoteala deci, că mirosul nădușitor al apei de cânepă ar fi mântuit varza Bulgarului.

Când va mai cerca D-zeu pe grădinari cu plaga omidelor ca ăstan, să cerce cu acest „leac“, și de vor reuși a se apăra de rău, au un leac ieftin.

*

Pentru împedecă curgerea vaselor. Dacă vasele curg din pricina vre-unei crepături mici, să le frecăm cu urzici și vor înceta de a mai curge.

FELURIMI

Nobleța lui Napoleon III. Să știe, că pe împăratul Napoleon III. al Franciei, un Italian cu numele Orsini, a încercat să-l omoare când se întorcea într'o seară dela teatru spre casă. A doua zi după atentat, în ziua de 16 Ianuarie 1858, Pietri, prefectul de poliție, venise să dea seamă împăratului de cercetarea ce se deschisese, de arestările făcute și de cele plănuite.

Printre cei puși în plan ca să fie prinși și închiși, ca părtași ai încercării de omor, era și un căpitan dela unul din regimentele garnizoanei parisiene, și al cărui nume împăratul îl cunoaștea.

— E oare cu puțință? întrebă el măhnit.

— Eată toate dovezile că a știut de încercare, că are amestec în ea, zise prefectul de poliție, arătând stăpânului seu documentele sdrobitoare.

Napoleon III. își aruncă ochii pe ele și exclamă: „Un oficer! Arestează-l și adu-l încoace, fără-ca cine-va să știe că e vinovat și arestat.“

Acestea se petreceau la ciasurile 4 după amezii. Cu 2 ciasuri mai târziu, pe când inoptase de-a binele, căpitanul intră în cabinetul împăratului, care îi zise în mod brusc, de îndată-ce fu singur cu el: „Am pus să te aducă încoace, fiindcă nu vreau ca rușinea pentru ticăloșia d-tale să recadă asupra armatei întregi. Recunoaște-ți crima și apoi pleacă. Părăsește Parisul, părăsește Franța și nu te întoarce nici-odată.“

Oficerul voi să se apere. Atunci împăratul îi arată cu degetul dovezile, cari nu mai îngăduiau o îndoială asupra vinei sale, și îi repetă: *Pleacă! nu vreau să aud nimic. Cruță cel puțin pe frații d-tale de arme de rușinea osândirii d-tale.*

— Sire, bălbăi căpitanul, a cărei căință era vedită, am soție, 4 copii, nu-i pot părăsi.

— Nenorocitul zise Napoleon III, și n'ai bani?

Oficerul lăsă capul în jos și murmură: Dacă ați ști, Sire, ce lipsă am dus și duc...

— Nu vreau să știu nimic. Pottim: Acum poți să pleci.

Și el întinse un bilet de 10.000 lei oficerului.

Și, dând aghiotantului, care intrase fiind chemat de suveran, ordinele de cuviință, el lăsă să iasă dela sine, ca un vizitator obicinuit pe acela, ai cărui soți voiseră să-i răpue viața.

*

Cât e de lat fulgerul? S'ar crede că e subțire și îngust de tot, când îl zărim strălucind în întunec; totuși s'a dovedit, într'un cas, că era lat de cel puțin zece metri și anume s'a dovedit prin ajutorul fotografiei.

Posta Redacției.

D-lui N. T. în B. „Natâng“ va apare în oarecare număr apropiat.

D-lui V. B. în *Romos*. Anunțul trimis se poate publica numai ca inserat, în partea taxabilă. Binevoește a ne avisa.

D-lui I. B. în *M*. În numărul viitor, după-ce ne vom fi luat informațiuni.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihalu Danil David și Constantin Balcu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Insertiuni mici

Publicări la acest loc costă numai 1 cr. șirul.

Miere de stup

foarte frumoasă, bine străcurată, limpede ca cristalul, se află la inventatorul *I. Muntean în Cugir (Kudsir)* cu 50 cr. kg. (96)

Acest articol n'ar trebui să lipsească din nici o casă românească, fiind mai bună și mai ieftină ca zăharul, și se poate folosi ca leac la multe boale. Cafeaua și tea e mai bună cu miere decât cu zăhar.

Asigurări

în contra focului, cum și asupra vieții, se mijlocesc în cel mai repede și prompt chip, în *Orăștie* prin agentura dlui *Ioan Moța*, paroch. În 3, mult 4 zile, contractul de asigurare e la mâna asiguratului.

Ferărie - Rotărie

În lucrătoria subscrișilor să pregătesc în cel mai scurt timp

și în modul cel mai bun, ori-ce lucruri de ferărie și rotărie. (95)
Facem apel la publicul nostru din loc și jur, să ne cerceteze și onoreze cu multe comande, asigurându-l că vor fi mulțumiți toți cu lucrul nostru.

— În drumul țerii. —
Ilie Lădaru, ferar și Nic. Filimon, rotar.

Un bălat

de 13—14 ani care au avut 3—4 clase normale, se primește ca învățcel la (99)
A. Cristea, croitor, Orăștie.

Un Invetăcel

de măcelar se primește numai decât în măcelăria subscrișului.

Să fie în vârstă dela 15—17 ani, sănătos și voinic. (24)

Condițiile se stabilesc prin bunăînțelegere.

Nicolae Opincariu măcelar, Orăștie.

